

Exili i repressió contra els béns de la família de Josep Irla

[1939-1951]

Àngel Jiménez

Com tantes i tantes d'altres famílies republicanes vençudes, catalanes i guixolenques, la familiar Irla Bosch es veié forçada a fugir de casa seva, del seu poble; d'una terra que molts ja no tornarien a veure. Però no és ara el moment de descriure les misèries físiques i psicològiques –també, en això, desiguals– de l'èxode i de la dispersió dels qui s'exiliaren. Ni la d'aquells qui, en quedar-se, patiren les conseqüències de la repressió franquista.

En aquest petit treball m'ocupo tan sols de la repressió dels vencedors pel que fa als béns de la família del qui fou president de la Generalitat de Catalunya a l'exili (1940-1954), com a conseqüència de les sentències del Tribunal Regional de Responsabilitats Polítiques contra Josep Irla Bosch i els seus germans. El tema no és nou. Francesc Ferrer i Gironès el va tocar, de passada, en el llibre *La guerra civil a les comarques gironines (1936-1939)*(1). Aquí es tracta, doncs, d'afinar-hi un xic més.

La família Irla Bosch a l'exili

En la personalitat del Josep Irla dels darrers dies de la Catalunya republicana s'entreveu l'abatiment que produïa la confusió i l'angoixa de l'inevitable exili. Per una banda, com a polític, havia de donar la impressió –prou difícil– de mantenir-se íntegre i serè, la tòpica heroïcitat del capità que manté ferm el timó d'una embarcació que feia aigües per tots costats. A més, com a president del Parlament, pesava sobre seu la greu responsabilitat de l'evacuació dels diputats de la Cambra catalana, a qui no podia deixar abandonats a llur sort. Però, per damunt de tot –en tant que persona humana, amb capacitat d'estimar palpablement– sofria en silenci la urgència d'emparar la seva família que era a la Vall d'Aro, on s'havia refugiat fugint de les bombes

que els feixistes deixaven caure sobre Sant Feliu, i el seu germà Nicolau, que havia estat mobilitzat a última hora.

El dilluns 23 de gener de 1939, Josep Irla encara era a Barcelona. El clima de desorientació i d'incertesa els amarava a tots. L'endemà, havent-se decidit i iniciat la sortida dels parlamentaris, Irla els retrobà a l'Ajuntament de Girona i tingué cura del seu dinar, a Ca la Marieta. El dimecres, 25 de gener, en Pepito –que era així com se'l coneixia a Sant Feliu– decidí que era el moment de preocupar-se de la família i, acompanyat del xofer i d'un mosso d'esquadra, se'n anà a la Vall d'Aro. Allà l'esperaven la seva dona, Florència Bas, i la seva afillada Concepció (Cion) Pijoan; el seu germà Francesc (Xico) i la seva cunyada Maria Duran; les filles d'en Nicolau (Calau), Pepita i Montserrat, i l'esposa d'aquest, Càndida Planella. Una bona colla. Amb un bagatge escàs, la comitiva empenqué tot seguit el camí de la Jonquera, on s'aturaren a fer-hi un mos abans d'arribar al Pertús. Un cop a la frontera, immediatament Josep Irla –amoïnada pel seu germà Nicolau– se'n tornà a fer les gestions necessàries amb el comandament militar per poder-se'l emportar amb ell; i també per resumir correctament les seves obligacions polítiques. Perquè, mentrestant, els diputats que havia deixat a Girona –sense saber ni què fer ni a qui adreçar-se– eren víctimes de mil i un rumors i de tota mena de desconfiances. Es murmuraven les sortides o fugides de personalitats polítiques. I, evidentment, es comentava l'estranya absència d'Irla. En aquest ambient enrarit, alguns parlamentaris es dirigiren cap a Olot, on l'endemà –a la tarda del dijous, 26 de gener– se'n reuniren quinze. A mitja assemblea féu acte de presència Josep Irla, el qual, per la seva banda, creia que en aquella reunió es malparlava d'ell i de la seva possible destitució, i que, doncs, constituïa un acte de desconfiança i deslleialtat, raó per la qual els

presentà la dimissió. En retreure-li amb duresa la seva desaparició, els digué la veritat: que venia d'acompanyar la seva família a la frontera, però que ell no marxava encara, i que en tot cas havien quedat de trobar-se a Girona, no pas a Olot. Ni la dimissió es materialitzà formalment ni la qüestió no anà més enllà, però reflecteix perfectament el nerviosisme de la classe política(2). Jo hi veig, a més, el substrat més real de la condició humana. La unió de la família Irla, afectiva i material –ho vaig descobrint a mesura que l'estudio–, és un fet provat i, al meu parer, força excepcional. No és estrany, doncs, que en Pepito, per marxar del país, posés la condició de sortir amb tota la família. O de quedar-se, tota, passés el que passés. Els era impensable la separació. Per fi, doncs, el dia 27 de gener de 1939, es dirigiren plegats al Voló, i s'hi estigueren uns mesos a l'hostal, fins que s'arranjaren les qüestions de residència i de trobar un habitatge apte, a Ceret, per viure-hi els nou components de la família.

Com és obvi, passaren a França sense gaires previsions ni provisions, sense saber gaire bé com hi podrien sobreviure. Però s'ha de suposar que tenien la vaga esperança de trobar, a l'altre costat dels Pirineus, els avantatges que proporciona sempre un bon coneixement –no gens fàcil d'adquirir– de la primera matèria, del suro. Els Irla, no hi ha dubte, el sabien tractar, adobar. Per altra part, les tradicionals relacions comercials mantingudes amb el país veí els podien proporcionar coneixences, facilitats d'ajuda, de préstecs i, potser, d'algun cobrament encara pendent per l'exportació feta anteriorment. Alguns fabricants catalans i gioxolencs ja s'hi havien establert, a la Catalunya Nord.

Si, per una banda, la situació econòmica europea feia pressentir el pitjor, per l'altra, el mercat francès s'havia tancat a les exportacions espanyoles de taps el mateix 1939. El 1940, a Espanya, es prohibí d'exportar suro en planxa i carracs a una Alemanya en guerra que tenia la necessitat absoluta de proveir-se de taps de suro corrent per a l'embotellament. El suro era escàs fins i tot a Catalunya, a causa de la manca de transports des d'Andalusia i Extremadura. A més a més, la guerra europea n'interceptaria aviat les exportacions d'Algèria(3) i Marroc. Així és que la modesta vida econòmica del Voló i Ceret, al Vallespir, arrelada en la indústria surera, aprofitant els vells suros del país, podia permetre que els Irla –que no eren precisament uns jovenets: Josep tenia 63 anys, Francesc 58, i Nicolau 53– reprenguessin amb relativa comoditat material una nova vida.

Efectivament, a Ceret, els Irla hi començaren a treballar com a comerciants del suro, per tal de poder subsistir.

Al principi de maig de 1940 en Pepito va rebre les ordres d'abandonar la seva residència –massa propera a la frontera– i d'estar-se més lluny, a Le Mans. «El confinament era total, com total era el nostre abandó per part de tothom», deixà escrit en les seves memòries inèdites(4).

Amb l'entrada dels alemanys a París, el gran dels Irla tornà –com pogué– a Ceret. I és allí on, pocs mesos després, rebé la tràgica notícia de l'afusellament del president Companys (15 d'octubre de 1940). Automàticament, el president del Parlament esdevingué president interí de la Generalitat en l'exili. Càrrec –amb més servituds que poders reals– que, en aquelles circumstàncies tan perilloses i gens optimistes, va acceptar i exercir, limitadament i dignament, fins a l'any 1954. Penso que aquest gest valent i responsable –d'un mèrit indubtable– l'honora.

Com a conseqüència, Josep Irla i la seva esposa hagueren d'abandonar definitivament Ceret. Acompanyats de la família del seu germà Nicolau, escolliren una altra zona de França que comptava amb una tradició industrial surera, Cogolin, al departament de Var. Posaren en marxa una fàbrica de taps tancada, i a base de crèdits i del treball de tots arrancaren un negoci que, dirigit per Joan Ginesta –casat amb l'afillada Cion–, funcionà raonablement.

«No vaig portar res d'Espanya, tot quedà allà, no sé la sort que ha tingut, i vingueren arrossegats per mi nou de la família. Això m'ha obligat a situar-me i a treballar ajudant els meus com un jove; però he de dir-te que jo mateix m'he sorprès, de sostenir-me de la manera que treballa del matí al vespre»(5).

Pocs anys després, el 9 de desembre de 1943, a Cogolin, hi morí el seu germà Nicolau. Els anys 1943-45 foren els més durs de l'exili, mentre la guerra els tenia aïllats i atemorits. Aleshores no faltà mai a ningú l'ajuda econòmica dels Irla.

Mentrestant, Francesc Irla –que s'havia quedat a Ceret, el centre vital– continuava especulant amb el suro. Coneixia tots els fabricants i comerciants del ram, i hi esdevingué un personatge d'un manifest prestigi popular. (Actualment hi té un carrer dedicat, en reconeixement per la donació de la seva biblioteca particular, que era molt extensa).

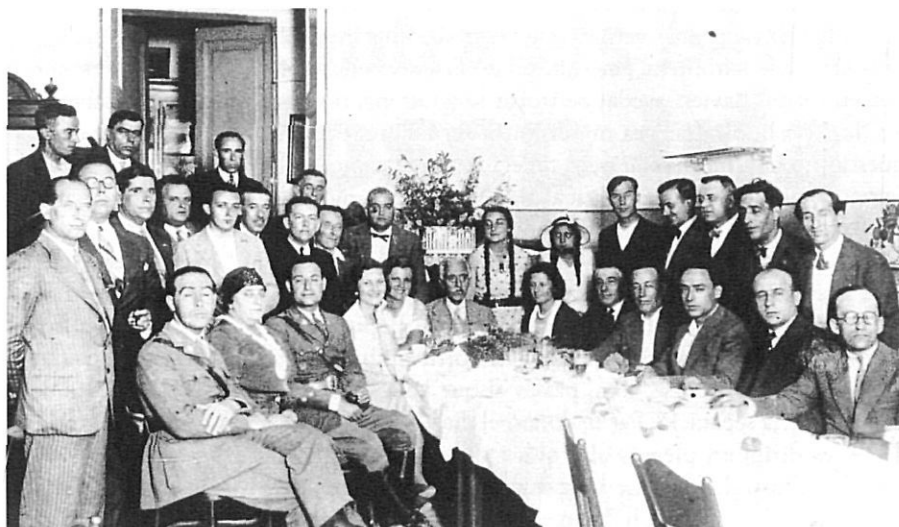
Malgrat la separació, en Pepito i en Xico no perderen el contacte. Personalment, per telèfon o carta, es comunicaven tothora.

De fet, Francesc Irla havia estat sempre l'intel·lectual i qui havia dirigit el negoci –des del despatx– del suro i de la companyia consignatària de vaixells. En Josep, polític d'una saviesa més pragmàtica i austera, els últims anys hi era poc, a Sant Feliu. El germà petit, en Nicolau, havia estat l'encarregat del magatzem, i mai no havia intervingut en política ni s'havia significat en res de particular.

Josep Irla, un cop jubilat de la feina i alleugerit de la pesantor política –massa feixuga– de la presidència de la Generalitat, passà els seus últims anys a Frejus –on morí la seva esposa el 1955–, i després a Sant Rafael, compartint la seva vellesa amb la Cion i el seu marit, Joan Ginesta, i amb els fills del matrimoni, Jordi i Núria. Traspassà el dia 19 de setembre de 1958. Tres anys més tard, a Ceret, s'extingí la vida del seu germà Francesc.

Segell amb l'efígie de Josep Irla.

Macià va visitar Sant Feliu el 21 de juny de 1931. Josep Irla, segon assegut a l'esquerra de Macià, amb l'alcalde i tot els regidors d'Esquerra.

Ocupació militar de Sant Feliu

La ciutat de Sant Feliu va ser ocupada per les forces franquistes el dia 3 de febrer de 1939. Una de les primeres conseqüències va ser l'ocupació d'immobles una mica grans, abandonats o de propietaris presumptament «culpables», per part de les forces militars i de les organitzacions del nou règim.

Les forces d'artilleria ocuparen successivament diverses fàbriques (Planellas, Amstrong i Trachsler). La *Jefatura*, oficials i oficines del 2° Grupo del 75/27, s'instal·là a la casa del Passeig del Mar, 23, propietat de Rafael Patxot i Jubert, «vecino de Barcelona, catalanista separatista, que huyó a Francia durante el Glorioso Movimiento Nacional, en cuya nación se supone reside actualmente». També la Comandancia Mixta ocupà la casa Patxot, que donava a la rambla del Portalet. I, després, la del costat –més coneguda com la casa de la Campana– dels hereus de Rafael Morató. Al mateix solar de «les cases Patxot», per la banda del carrer del Mar, s'ubicà de nou el primer Consistori, oficines i jutjat. Per l'abril de 1939, la reclamació de Francesc Patxot, germà de Rafael, no es va fer esperar. Tampoc, la de l'«Administración general de bienes intervenidos por el juzgado civil especial de responsabilidades políticas», que en reclamava la formalització d'un lloguer. L'Ajuntament ocupà aquella casa fins al desembre de 1950, en què es traslladà definitivament a las Nuevas Casas Consistoriales de la plaça.

La casa nova de l'Agustí Casas i Vinyes, construïda entre 1935/36, a la rambla Vidal, va ser la seu de la Central Nacional Sindicalista. El seu propietari, també de la Lliga, no l'arribà a estrenar. Primer –com la de Patxot i la del marquès de Robert– va ser confiscada per les organitzacions republicanes i, després, per les franquistes.

El Destacamento de Infantería de Marina s'estava a la casa del Passeig del Mar, 30, propietat dels hereus de Francesc Ferrer i Ferrer, veïns de Barcelona. Les Fuerzas del Tercer Tercio de la Guardia Civil, també al Passeig!, era a la casa de Robert de Robert i de Carles, marquès de Serralavega, de Barcelona. La Comandancia de Carrabiners ocupava una part de l'edifici de l'exconvent a la plaça del Monestir, propietat de l'Ajuntament. Els sergents d'Artilleria eren a la casa, Creu Roja en temps de guerra, al carrer de la Mercè, propietat de Joaquim Falgueras i Dalmau, «persona de filiación derechista y conceptuado adicto a la Gloriosa Epopeya».

Bé, no pretenc ser exhaustiu, però, en tot cas, aquest era el context en què ens cal situar l'actuació repressiva contra els béns de la família Irla a Sant Feliu de Guíxols.

Els béns immobles dels germans Irla

Esquemàticament, els germans Irla posseïen a Sant Feliu:

1.- La casa –diguem-ne pairal– del carrer Algavira, 45, que la família tenia des de 1857. Aquí nasqueren tots els fills, en Josep també. Més tard, se la conegué també com la «casa del col·legi», perquè la Maria Duran hi havia fet classes. Aquest immoble, per testament, va passar a ser propietat de Francesc Irla (les 7/8 parts!).

2.- Davant per davant, a la cantonada amb el carrer de la Lluna de més amunt, el 1893 Josep Irla Rovira va comprar-hi un pati gran tancat. Un any després, el nou propietari –regidor republicà de l'Ajuntament– demanà permís per a edificar-hi una casa de nova planta que, més tard, va esdevenir la cèlebre taverna dels Irla, de cal Romaguer (ja que s'hi havien estat al mas que –abans del 1835– era del monestir, conegut com de la Divina Pastora i, després, de cal Romaguer, en plena Ardenya).

1942. Cogolin. Fàbrica de taps. Josep i Nicolau Irla, asseguts sobre una pila de suros, i la seva família.

Francesc Irla, Maria Duran, la Cion, Joan Ginesta i Josep Irla.

Aquesta casa del carrer de l'Algavira, 47-49, va ser llegada al fill gran, Josep. I el magatzem, a tocar (núm. 51 del mateix carrer), va passar a ser propietat de Nicolau Irla).

Aquest és l'edifici que l'Ajuntament va comprar l'any 1988, pensant –erròniament– que era la casa natal del M.H. Sr. Josep Irla i Bosch.

3.- Per herència de la mare, Rita Bosch i Anglada, en Xico tenia un terreny a dalt de tot del carrer de l'Algavira, fent cantonada amb la plaça de l'Alabrich. Els Irla en deien Ca la Lona; les escriptures, el Queixal.

4.- Havent constituït els germans Irla l'empresa de compravenda de la primera matèria, el suro, J. Irla i Cia., aquest comprà l'any 1920 a Enric Bucknall les seves instal·lacions (magatzems i cases) al carrer de Girona, 30-36, i núm. 27. Els magatzems que tenien a prop del moll eren llogats als germans Castelló.

5.- El Mas Cabanyes, que antigament també havia estat propietat del monestir, el 1908 Pere Palau Carandell el llegà testamentàriament –amb unes certes condicions– a Josep Irla Bosch. Es tractava d'una peça respectable de terra, amb hort, bosc, vinya i la casa –baixos i pis– coneguda amb el nom de Mas Cabanyes, a l'indret anomenat Toeda de Munt. La propietat, segons el padró de finques municipal, feia 3 hectàrees, 60 a i 66 ca.

Al mateix indret, Josep Irla Rovira –en morir (1911)– havia llegat al seu fill Nicolau una peça de terra que tenia a tocar del Mas Cabanyes.

6.- El Racó de Garbí, de Sant Pol, va ser adquirit també per la firma J. Irla i Cia. el 15 de febrer de 1930.

7.- També la mateixa companyia adquirí la torre de Ca l'Ametller –conreus, pineda, part erma i rocosa– que anava de Calassanç al turó de les Forques i a la Costa del Molar. Era el 14 de setembre de 1934.

En total, els terrenys i les dues cases de la Volta de

l'Ametller –el Racó de Garbí i Ca l'Ametller, de fet, formaven un únic paratge– feien, segons el padró esmentat, 18 ha, 70 a, 23 ca.

Els terrenys de la Volta de l'Ametller tenien història, i no cal dir que van ser els més cobejats per les autoritats franquistes.

Segons el «Noticiari» de l'Avi Muné de 7 de juny de 1930, i el testimoni del mateix Josep Palahí i Auter(6) –aleshores regidor–, l'Ajuntament havia pensat en la possibilitat de comprar aquells terrenys per fer-hi un bosc-parc marítim; una obra d'embelliment que seria finançada per Rafael Patxot. Però no sabem per quina raó –Lluís Esteva ho atribueix enigmàticament a la «vulgaritat d'aquells que, des de llocs de responsabilitat, boicotejaren els seus [de Josep Palahí] admirables projectes»–, l'operació no arribà a bon port.

Total, que els terrenys en qüestió passaren a mans particulars, a les de J. Irla i Cia.

Els Irla, l'any 1905, ja constaven en l'*Anuari* corresponent com a comerciants de vi i també de taps. Un any després, aparegué la firma de José Irla y Cía. del comerç, en demanar permís per a construir en un edifici de la seva propietat al carrer de les Eres. I el 1907 l'empresa es donà d'alta en la *matrícula* industrial de l'Ajuntament com a agent de duanes. No fou, però, fins a l'any 1919 que la societat mercantil dels Irla es constituí davant del notari Maruny, amb un capital de quaranta mil pessetes (vint mil en Josep i deu mil cada un dels seus germans).

L'anada forçada d'en Xico al sud de la península –va ser desterrat per motius polítics, el 1908–, els va resultar molt útil per posar-se en contacte directe amb els importadors de suro d'Andalusia i Extremadura.

No és ara el moment d'explicar amb detall les vicissituds de l'empresa J. Irla i Cia. Però permeteu-me tan sols que recordi –per acabar d'arrodonir la llista de béns dels

Francesc Irla.

Can Casas, a la Rambla Vidal, ocupada per la CNS.

Irla— que l'any 1913 la societat va comprar la goleta «Margarita», construïda a Sòller (Mallorca) l'any 1860. Els nous propietaris canviaren l'antic nom pel del «Comercio», i hi instal·laren un motor Baudouin.

Per la brevetat d'aquest treball i per la nimietat del seu valor, deixo de ressenyar els béns dels Irla —en metàl·lic o en títols— que els vencedors infructuosament s'obstinaren a buscar. El fet cert és que, com veurem, trobaren algun deute —absolutament lògic, en aquelles circumstàncies— que els serví de justificació per poder embargar, sense cap sentit de la proporció, més d'un immoble dels Irla.

Repressió contra els béns dels Irla

L'ofici enviat per Gandol sobre la firma J. Irla i Cia. no podia ser més negatiu:

«En contestación a su atto. escrito de N° 1846 de fecha 26 de Junio ppdo., que los componentes de la firma J. Yrla y Cia. de esta ciudad, se encuentran huidos en Francia; que su actuación durante el dominio rojo fué de los mas nefastos, tanto para esta ciudad como para España entera, ya que uno de ellos, usufructuó el cargo de Presidente del Parlamento catalán. Por antecedentes adquiridos y por documentos hallados, se desprende formaban parte de la masonería y que por lo tanto, deben ser considerados como enemigos al Glorioso Movimiento Nacional».

Pel que fa a en Xico

«Resultando probado y así se declara como hechos graves que Francisco Irla Bosch, industrial en buena posesión económica sin cargas familiares, en rebeldía en este procedimiento, por hallarse huido en Francia donde cuenta también con bienes, es antiguo izquierdista y separatista. Fundador del partido Republicano Federal, gran propagandista del marxismo y cacique local de esta ideología, que continuó propagando y defendiendo durante el dominio rojo, en el que fué considerado como inspirador y dirigente de "Esquerra"».

En conseqüència, les sentències del Tribunal de Responsabilitats Polítiques no podien trigar.

La de Francesc Irla era del 27 d'abril de 1940, publicada pel BOP núm. 53, de 2 de maig de 1940. La de Josep, del 15 de febrer de 1941 (BOP, 22-02-1941) i la de Nicolau era del 12 d'agost de 1941 (BOP, 13-09-1941):

«Fallamos: Que debemos declarar la responsabilidad política del inculpado Francisco Irla Bosch, vecino de Sant Feliu de Guíxols, a quien se le impone la sanción de incautación total de bienes, inhabilitación absoluta en su grado máximo y estrañamiento del territorio nacional por quince años.

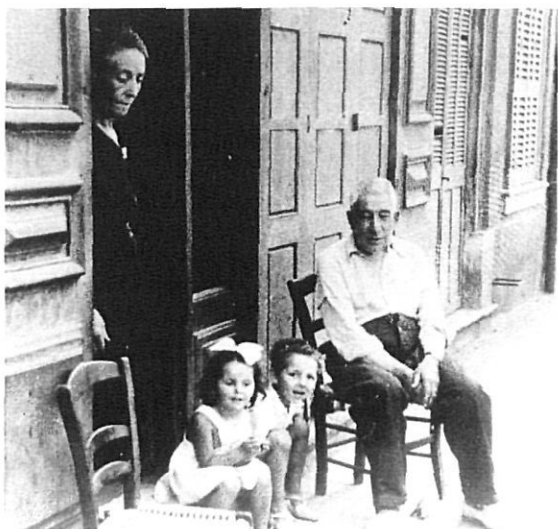
»Que debemos declarar la responsabilidad política del inculpado José Irla Bosch, a quien se le impone la sanción de pérdida total de bienes, inhabilitación por quince años para desempeño de toda clase de cargos y estrañamiento perpetuo del territorio nacional.

»Que debemos declarar la responsabilidad política del inculpado Nicolás Irla Bosch, a quien se le impone la multa de dos mil pesetas, en concepto de sanción económica, en el de restrictiva de la actividad, la de cinco años de inhabilitación para cargos políticos y sindicales, y en el de limitativa de la libertad de residencia, igual período de destierro a cien kilómetros de Sant Feliu de Guíxols».

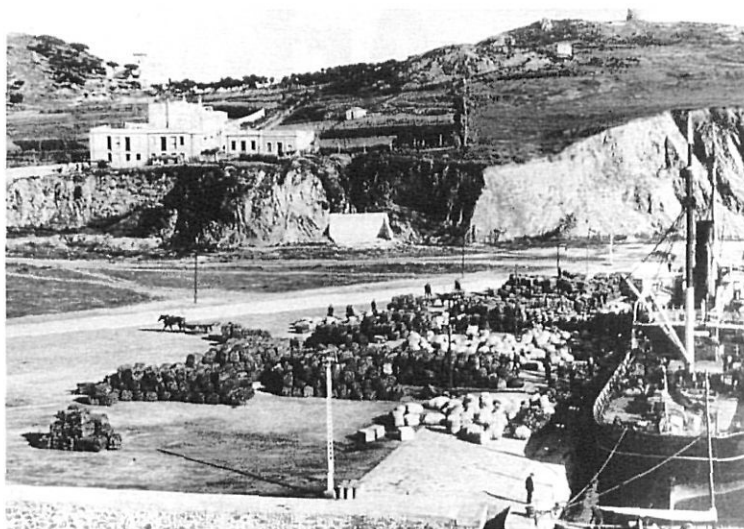
I, d'acord amb això, tots els béns materials dels Irla seguiren —d'una forma o altra— tot un procés.

1.- La finca del carrer Algavira, 45, per sentència ferma del 1940 es va inscriure a favor de l'Estat; és a dir, la propietat de les 7/8 parts. Aquesta inscripció es va cancel·lar l'any 1952, en recobrar Francesc Irla la lliure disponibilitat dels seus béns. El 1961, la llegà a les seves nebodes Josepa i Montserrat.

2.- Pel que fa a les cases del mateix carrer (Algavira, 47 i 49), la Taverna, de Josep Irla, en el registre de la propietat no consta cap confiscació, tot i que havia estat acordada per l'Administració de Propiedades y Contribución de la Delegación de Hacienda. Això no obstant, l'Ajuntament i el recaptador de l'Estat estengueren una acta de requis a el 15 de desembre de 1945, quan Pere Trafí n'era el llogater. No havent-hi cancel·lació posterior, en extingir-se la clàusula

1947. Cogolin. Florència i Josep Irla. Jordi i Núria.

Part de finca de la Volta de l'Atmella, des de Calassanç.

d'usdefruit i consolidada la propietat a favor de Josep Irla, la finca passà a mans de les nebodes.

En canvi, el magatzem contigu (Algavira, 51), que era del petit dels Irla –la sentència contra en Nicolau no parlava d'expropiació–, va ser embargat com a garantia de responsabilitats polítiques l'any 1940, i així consta en l'escriptura.

3r.- El Queixal o Ca la Lona de la plaça d'Alabric de Francesc Irla va ser embargada com a garantia per responsabilitats polítiques en haver estat condemnat a la pèrdua total dels seus béns, i la finca va ser adjudicada a l'Estat l'any 1944. Embargament i adjudicació cancel·lades per decret del jutjat civil especial, l'any 1952.

4.- Els edificis del carrer de Girona de la firma J. Irla i Cia. van ser embargats pel Banco Urquijo Catalán pel deute d'unes lletres impagades –per raó de l'exili, és clar– de 67.641,25 ptes. de valor. L'afectació d'aquests béns s'abolí l'any 1951. Els hereus i únics socis de la citada companyia (Encarnació Pijoan, Maria Duran, Josepa i Montserrat Irla) la dissolgueren l'any 1963.

Aquests locals havien servit per allotjar-hi la cuina i els menjadors de l'Auxilio Social i la Policia Nacional.

L'immoble del mateix carrer (núm. 27) va córrer la mateixa sort que els anteriors.

5.- El Mas Cabanyes va ser embargat per Hisenda Pública per no haver-se pagat la contribució corresponent dels anys 1945-46, d'un import de 84,39 ptes.! l'any 1946. Aquesta vasta propietat, previ anunci en el BOP, va ser subhastada i donada al millor postor, que resultà ser –curiosament– Ramon Dalmau i Rull, secretari de l'Ajuntament. L'arrendatari Francesc Ferrer i Cruañas interposà un plet, que guanyà, i adquirí els terrenys i la casa, els quals, després, retornaren als hereus de Josep Irla.

6 i 7.- El Racó de Garbí i Ca l'Ametller van ser

igualmente retinguts pel Banco Urquijo Catalán, en reclamar el deute de J. Irla i Cia. L'any 1951, per decret del jutjat, retornaren aquests béns a la societat J. Irla i Cia., que se'ls vengué l'any 1957.

Aquesta darrera propietat, com he dit, era extensíssima. Un cop va ser embargada pel banc –no hi hagué expropiació en compliment de la sentència del Tribunal de responsabilitats polítiques!–, va ser demanada insistentment per l'alcalde Gandol, que, atès l'espai i, sobretot, l'emplaçament –extraordinari– de la finca, hi volia fer un parc municipal, jardins públics, camps d'esports, de fires i de festes. Pensava –deia ell– en el lleure dels guixolencs i en la creació d'un pol d'atracció turístic, als anys quaranta! Tota la tenacitat que l'Ajuntament hi posà fou inútil. Perquè, de 1944 a 1962, a Ca l'Ametller funcionà la Residència Isabel la Catòlica, on Educació y Descanso organitzà –en diferents torns– l'estiueig de noies obreres, *productoras*, de diferents províncies de l'Estat.

Però això ja és una altra història que, potser, caldrà explicar un altre dia.

Àngel Jiménez és historiador i arxiver.

Notes

- (1) Quaderns del Cercle 2. Girona, 1986.
- (2) ROVIRA i VIRGILI, A. *Els darrers dies de la Catalunya republicana: memòries de l'èxode català*. Edit. Curial. Barcelona, 1976.
- (3) També, en aquell país, s'hi havia establert un fabricant guixolenc amic dels Irla, Ponç Valls i Ferrer.
- (4) CALVET, F.; ROIG, J.M. *Josep Irla, president de la Generalitat de Catalunya a l'exili*. Edit. Teide. Barcelona, 1981.
- (5) Carta de Josep Irla a Felip Calvet, del 2-12-1941.
- (6) *La Costa Brava*, 24-08-1935; *Àncora*, 2-12-1976.